

Centrum Badania
Opinii Społecznej

Piłka nożna i jej kibice

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14stycznia 2016roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ▶ W ciągu ostatnich trzech lat diametralnie zmieniła się ocena działalności PZPN. Obecnie organizacja ta jest oceniana przez Polaków częściej pozytywnie (45%) niż negatywnie (15%).
- ▶ Zbigniew Boniek jest liderem czerwcowego rankingu zaufania społecznego. Obecnie szefowi PZPN ufa 75% badanych, a nieufność do niego deklaruje tylko jedna dwudziesta. Wiceliderem jest selekcjoner reprezentacji Polski w piłce nożnej, Adam Nawałka, któremu, ufa 69% badanych.
- ▶ Zainteresowanie piłką nożną deklaruje 49% Polaków. Jest to najwyższy stopień zainteresowania futbolem w badaniach przeprowadzanych bezpośrednio przed turniejami UEFA EURO, w których występowała reprezentacja Polski.
- ▶ Prawie co drugi badany przyznał, że uczestniczył w jakimś meczu piłkarskim (46%) –najwięcej podczas rozgrywek klubowych (35%), a mecz reprezentacji Polski na żywo obejrzało 11% ankietowanych.
- ▶ Mianem kibica sportowego określa się 37% Polaków. Wśród kibiców najbardziej popularną dyscypliną drużynową jest piłka nożna. Rozgrywki piłkarskie regularnie śledzi 70% kibiców (26% ogółu badanych). Na drugim miejscu plasuje się siatkówka, którą interesuje się 60% fanów sportu (22% ogółu), a na trzecim – piłka ręczna, która pasjonuje 41% kibiców.
- ▶ Większość kibiców futbolu w Polsce identyfikuje się z rodzimymi klubami piłkarskimi (59%). Najczęściej tym ulubionym jest klub lokalny, mający siedzibę we własnym mieście lub regionie (32% wskazań kibiców piłkarskich), a w drugiej kolejności polski klub spoza regionu zamieszkania (27%).

Piłka nożna jest najpopularniejszą dyscypliną sportu w Polsce¹. Nic dziwnego zatem, że, w obliczu rozgrywanych obecnie we Francji Mistrzostw Europy UEFA EURO 2016, nasz kraj ogarnęła „futbolowa gorączka”. W tym okresie futbol dominuje w wielu sferach życia społecznego. W reklamach telewizyjnych oraz na miejskich bilbordach najlepsi piłkarze kontynentu oraz reprezentacji Polski reklamują produkty z najróżniejszych branż. W codziennych rozmowach dużo miejsca zajmują tematy dotyczące kadry Adama Nawałki. Taka atmosfera sprzyja zainteresowaniu opiniami i postawami Polaków wobec piłki nożnej².

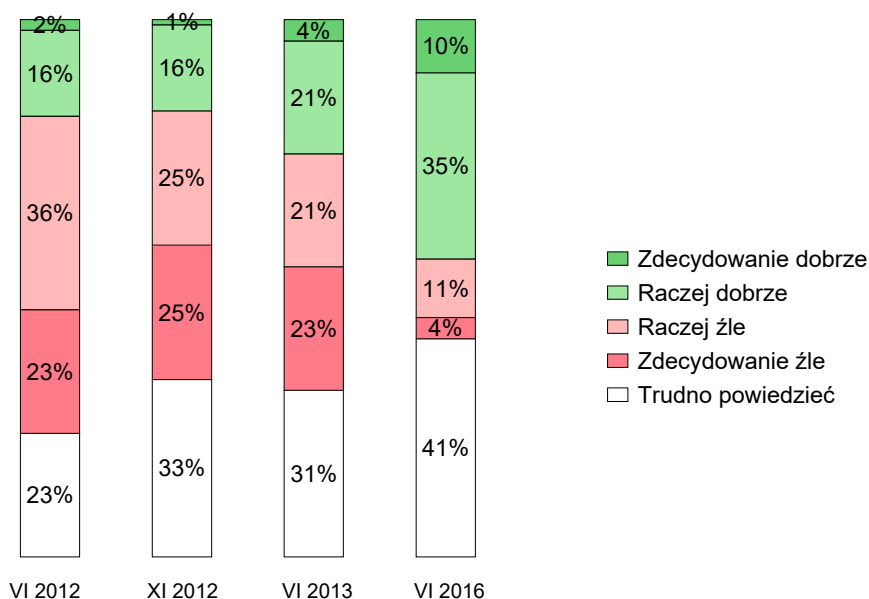
OCENA PZPN I ZAUFANIE DO KLUCZOWYCH POSTACI POLSKIEGO FUTBOLU

Bezpośrednio przed rozpoczęciem UEFA EURO 2016, postanowiliśmy zapytać Polaków o ich ocenę Polskiego Związku Piłki Nożnej, prezesa Związku Zbigniewa Bońka oraz selekcyjera reprezentacji Polski Adama Nawałki. Prawie połowa Polaków (45%) dobrze oceniła działalność PZPN, natomiast 15% wyraziło opinię krytyczną. Jest to znacząca poprawa oceny pracy tej organizacji. Jeszcze w czerwcu 2013 roku, czyli niewiele ponad pół roku po wyborze na jej prezesa Zbigniewa Bońka, proporcje ocen były odwrotne. Wtedy to działalność PZPN była znacznie częściej przez Polaków oceniana negatywnie (44%) niż pozytywnie (25%). Można zatem stwierdzić, że pierwsza kadencja rządów byłego piłkarza m.in. Juventusu Turyn przyniosła przede wszystkim diametralną zmianę wizerunku tej instytucji.

¹ Zob. w tym komunikacie: „Kibicowanie i popularność dyscyplin drużynowych w Polsce”.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (313) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 2–9 czerwca 2016 roku na liczącej 1002 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. JAK BY PAN(I) OCENIŁ(A) DZIAŁALNOŚĆ POLSKIEGO ZWIĄZKU PIŁKI NOŻNEJ (PZPN)?

Warto podkreślić, że w ciągu trzech lat wizerunek PZPN znacząco poprawił się wśród osób, które deklarują żywe zainteresowanie piłką nożną. Właśnie badani najbardziej interesujący się futbolem w przeważającej mierze dobrze oceniają działalność tej organizacji (83%), z czego 40% – zdecydowanie dobrze. Generalnie jednak w ocenach działalności PZPN utrzymuje się trend widoczny w poprzednim badaniu na ten temat³: opinie związane są przede wszystkim z poziomem zainteresowania piłką nożną w ogóle. Im większe zainteresowanie futbolem, tym mniejszy odsetek osób niepotrafiących ocenić działalności Związku oraz większy odsetek osób oceniających ten aspekt pozytywnie. Obecnie w żadnej z grup nie notujemy przewagi negatywnych opinii o pracy PZPN nad opiniami pozytywnymi.

³ Zob. komunikat CBOS „Ocena PZPN po sześciu miesiącach rządów Zbigniewa Bońka”, lipiec 2013 (oprac. B. Badora).

Tabela 1

Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Polskiego Związku Piłki Nożnej (PZPN)?	Czy, ogólnie rzecz biorąc, interesuje się Pan(i) piłką nożną, czy też raczej nie interesuje Pana(ią) ta dyscyplina sportu?							
	Bardzo się interesuję piłką nożną		Trochę się interesuję piłką nożną		Raczej się nie interesuję piłką nożną		W ogóle się nie interesuję piłką nożną	
	VII 2013	VI 2016	VII 2013	VI 2016	VII 2013	VI 2016	VII 2013	VI 2016
	w procentach							
Zdecydowanie dobrze	23	40	2	9	2	4	0	1
Raczej dobrze	38	43	22	51	25	34	11	15
Raczej źle	22	8	30	14	24	14	14	6
Zdecydowanie źle	11	2	26	4	23	5	17	4
Trudno powiedzieć/ odmowa odpowiedzi	6	7	20	23	26	43	58	74

ZAUFAJĄC DO PREZESA PZPN I TRENERA REPREZENTACJI NARODOWEJ

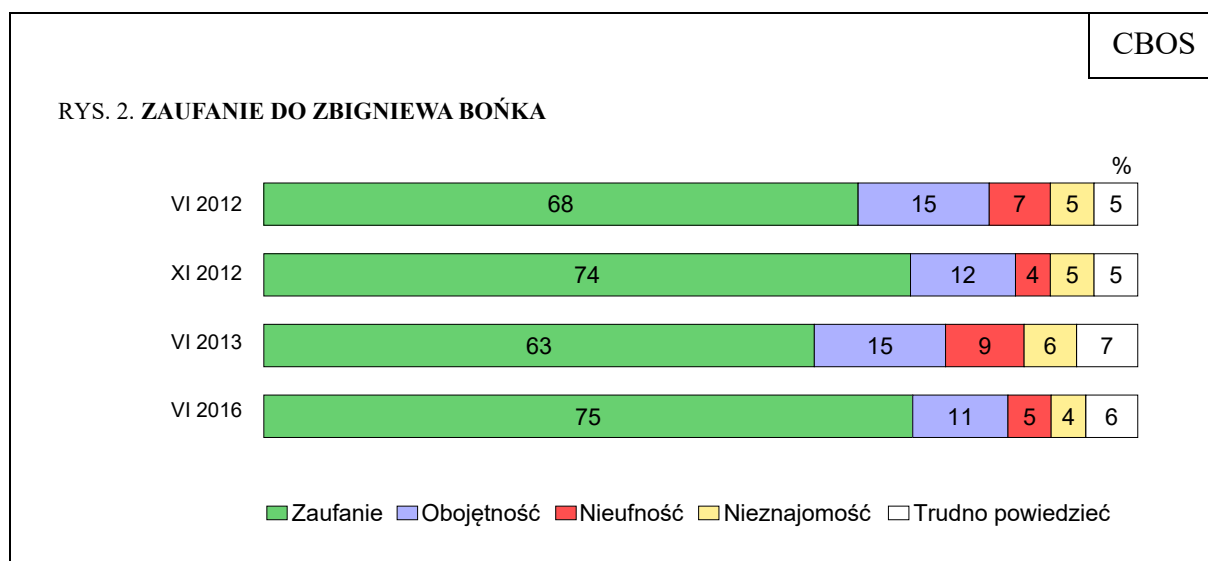
Zgodnie z zasadą stosowaną w przypadku badania opinii o politykach⁴, zapytaliśmy respondentów o ich stosunek do prezesa PZPN Zbigniewa Bońka oraz selekcjonera reprezentacji narodowej w piłce nożnej Adama Nawałki. Omawiane wyniki informują o zasięgu społecznego zaufania i nieufności do nich, a także o poziomie ich znajomości.

Wraz ze znaczącą poprawą wizerunku PZPN, w ciągu ostatnich trzech lat zwiększył się odsetek Polaków ufających Zbigniewowi Bońkowi (o 12 punktów procentowych). Zaufanie do brązowego medalisty z Mistrzostw Świata w 1982 roku utrzymuje się na podobnym poziomie jak po wyborze na stanowisko prezesa PZPN (badanie z listopada 2012 roku), kiedy to z jego prezesurą wiązano duże nadzieje⁵. Ponadto jest to najwyższy poziom zaufania wśród postaci publicznych w naszym kraju uwzględnionych w czerwcowym badaniu⁶. Największym zaufaniem Zbigniew Boniek cieszy się wśród osób w przedziale wiekowym 55–64 lata (81%), wśród badanych pracujących na własny rachunek (80%) oraz tych o poglądach prawicowych (82%).

⁴ Badani oceniali prezesa PZPN oraz selekcjonera kadry narodowej w piłce nożnej posługując się jedenastopunktową skalą, której skrajne punkty można określić z jednej strony jako głęboką nieufność (–5), z drugiej zaś jako bardzo duże zaufanie (+5). Odsetki respondentów wyrażających zaufanie to łączne wskazania punktów od +1 do +5, nieufność to wskazania od –5 do –1. Środek skali (0) oznaczał obojętność. Respondenci mogli też zadeklarować nieznaną osobę z wymienionych w pytaniu osób.

⁵ Zob. komunikat CBOS „Po wyborach w PZPN. Piłkarskie podsumowanie roku 2012”, grudzień 2012 (oprac. B. Badora).

⁶ Zob. komunikat CBOS „Zaufanie do polityków w czerwcu”, czerwiec 2016 (oprac. A. Cybulska).

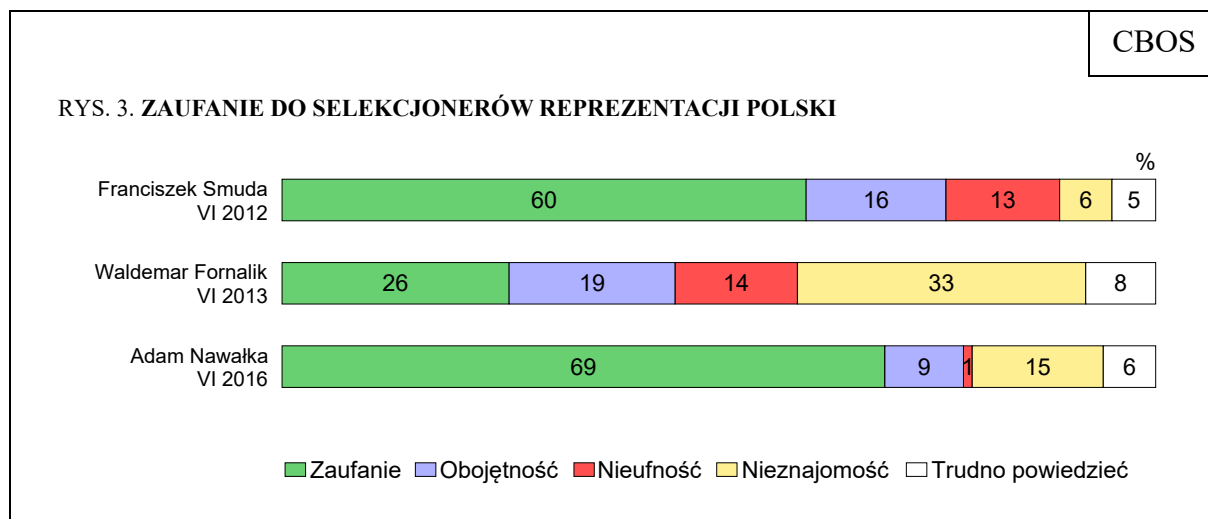

Drugą postacią spośród cieszących się największym zaufaniem Polaków w czerwcowym badaniu jest Adam Nawałka. Obecnemu selekcjonerowi reprezentacji Polski w piłce nożnej ufa bowiem 69% respondentów. Jest to bardzo dobry wynik, zważywszy że badanie przeprowadzono jeszcze przed pierwszym meczem polskiej kadry na EURO 2016, a po przegranym w słabym stylu meczu sparingowym z Holandią oraz przed i częściowo jeszcze tuż po mało przekonującym w wykonaniu naszych piłkarzy spotkaniu z niżej notowaną reprezentacją Litwy.

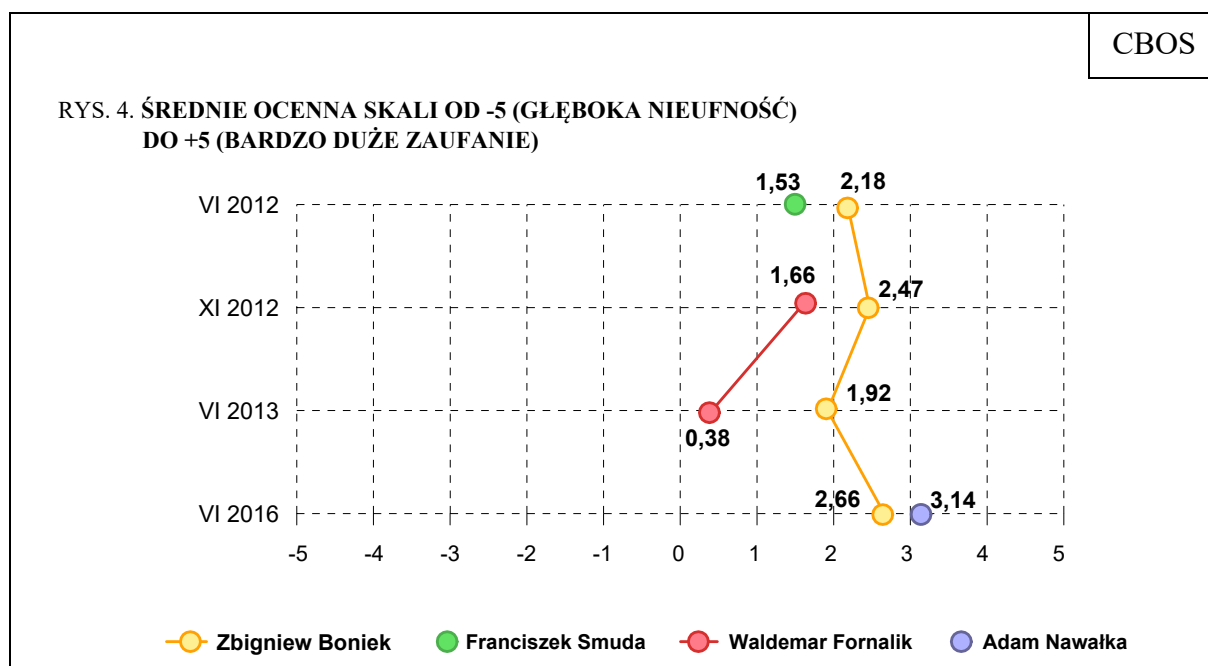
Poziom społecznego zaufania do Adama Nawałki w przeddzień Mistrzostw Europy jest także wyższy niż do Franciszka Smudy (o 9 punktów procentowych)⁷ w trakcie EURO 2012 w Polsce (badanie przeprowadzono częściowo przed i tuż po meczu z Czechami, który zakończył udział Polski w tym turnieju) oraz zdecydowanie wyższy od poziomu zaufania do Waldemara Fornalika (o 43 punkty)⁸ w trakcie przegranych przez niego w konsekwencji eliminacji kadry do Mistrzostw Świata w 2014 roku. Tylko co setny badany zadeklarował nieufność wobec obecnego selekcjonera kadry, co jest wynikiem bardzo dobrym, zwłaszcza gdy porówna się go z poziomem nieufności wobec poprzednich trenerów kadry. Waldemarowi Fornalikowi nie ufało 14%, a Franciszkowi Smudzie – 13% badanych.

⁷ Zob. komunikat CBOS „Zaufanie do działaczy piłkarskich oraz oceny PZPN i UEFA”, lipiec 2012 (oprac. A. Cybulska).

⁸ Zob. komunikat CBOS „Ocena PZPN po sześciu miesiącach rządów Zbigniewa Bońka”, lipiec 2013 (oprac. B. Badora).

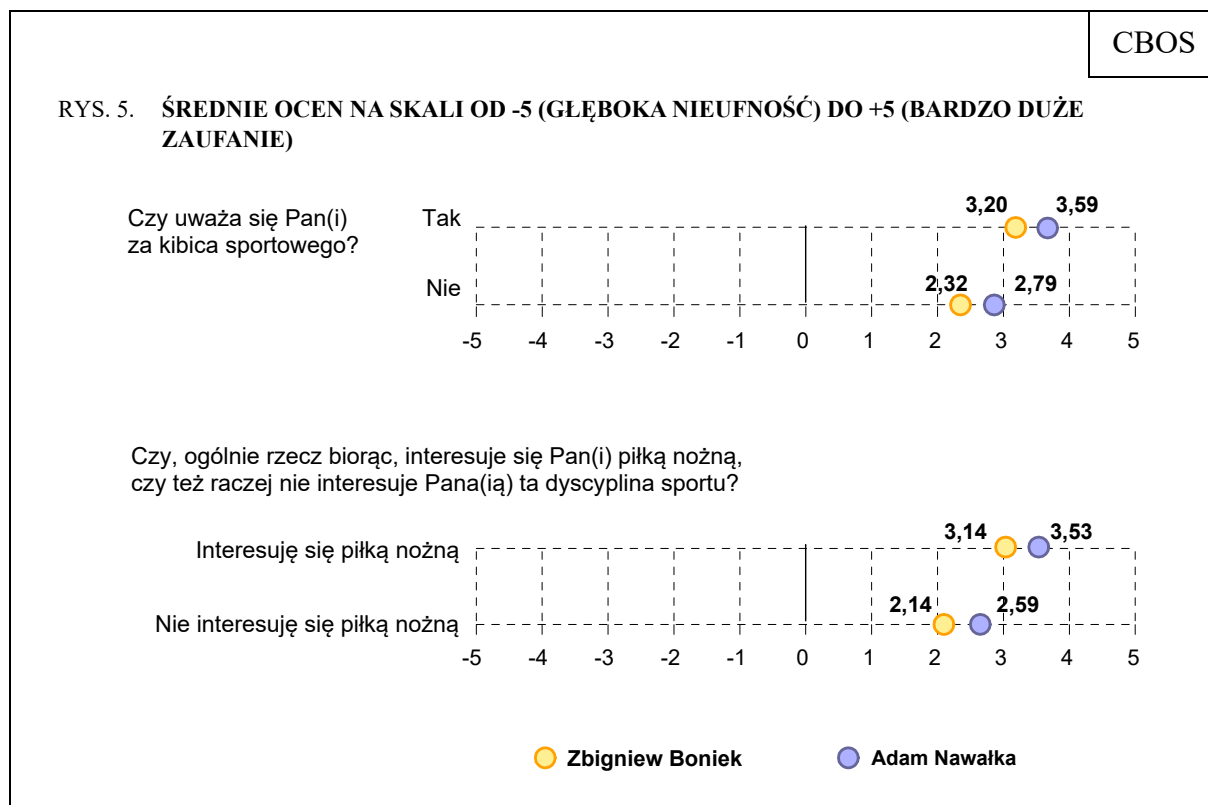

Wraz z rosnącym odsetkiem osób ufających prezesowi PZPN, wzrosła również jego średnia ocen na skali społecznego zaufania. W czerwcu 2013 roku wynosiła ona 1,92 pkt⁹, natomiast w czerwcu bieżącego roku wynosi już 2,66 pkt. Jest to więc wzrost o 0,72 pkt, który można określić jako znaczący. Co ciekawe, mimo że Zbigniewowi Bońkowi ufa więcej badanych niż Adamowi Nawałce, to obecny selekcjoner reprezentacji notuje wyższą średnią ocen na skali społecznego zaufania – średnia wartość ocen trenera kadry wynosi bowiem 3,14 pkt.

⁹ Por. komunikat CBOS „Ocena PZPN po sześciu miesiącach rządów Zbigniewa Bońki”, lipiec 2013 (oprac. B. Badora).

Analizy statystyczne¹⁰ wykazały, że w przypadku zarówno Zbigniewa Bońka, jak i Adama Nawałki poziom społecznego zaufania jest zdecydowanie wyższy wśród respondentów, którzy uważają się za kibiców sportowych, oraz wśród osób interesujących się piłką nożną (czyli tych, które – jak można przypuszczać – posiadają większą wiedzę z zakresu sportu, w tym piłki nożnej), niż wśród badanych, którzy zadeklarowali, że kibicami nie są¹¹.

ZAINTERESOWANIE PIŁKĄ NOŻNĄ

Piłka nożna jest najpopularniejszą dyscypliną sportu w Polsce. Popularność futbolu potwierdzają także wyniki aktualnego badania. Zainteresowanie nim zadeklarowała prawie połowa respondentów (49%), w tym 15% to osoby bardzo interesujące się futbolem, a 34% to ankietowani interesujący się nim umiarkowanie. Wśród niezainteresowanych zmaganiem na murawie (51% ogółu) przeważają osoby w ogóle niezainteresowane tą dyscypliną sportu (32% ogółu).

¹⁰ Test T.

¹¹ Różnice średnich istotne statystycznie na poziomie 0,05.

Piłka nożna pozostaje niezmiennie sportem „męskim”, wśród mężczyzn zainteresowanie futbolem jest bowiem dwukrotnie wyższe niż wśród kobiet (odpowiednio 69% i 31%), ponad pięciokrotnie więcej mężczyzn niż kobiet deklaruje również, że bardzo interesują się piłką nożną (odpowiednio 26% i 5%)¹².

Porównanie czerwcowych deklaracji dotyczących zainteresowania futbolem z wynikami badań poprzedzających wcześniejsze Mistrzostwa Europy pokazuje, że przed obecnie trwającym turniejem zainteresowanie piłką nożną w kraju było największe. Zarówno w maju 2008 roku, przed EURO 2008 rozgrywanym na boiskach Austrii i Szwajcarii, jak i w maju 2012 roku, przed EURO 2012 rozgrywanym w Polsce i na Ukrainie, zainteresowanie futbolem wyrażało mniej osób niż w czerwcu 2016 roku (odpowiednio 46% i 43% wobec 49% w 2016 roku). Obecny, najwyższy poziom zainteresowania piłką nożną spośród wyników uzyskanych w okresach poprzedzających turnieje mistrzowskie jest jednak i tak sporo niższy od rekordowego, odnotowanego w lipcu 2012 roku. Tuż po zakończeniu EURO 2012 rozgrywanego na rodzimych stadionach zainteresowanie piłką nożną deklarowało bowiem 62% badanych.

Tabela 2

Czy, ogólnie rzecz biorąc, interesuje się Pan(i) piłką nożną, czy też raczej nie interesuje Pana(ią) ta dyscyplina sportu?	Wskazania respondentów według terminów badań					
	V 2008		V 2012		VI 2016	
	w procentach					
Bardzo się interesuję piłką nożną	18	46	14	43	15	49
Trochę się interesuję piłką nożną	28		29		34	
Raczej się nie interesuję piłką nożną	15	52	17	57	19	51
W ogóle się nie interesuję piłką nożną	37		40		32	
Trudno powiedzieć/ odmowa odpowiedzi	1		0		0	

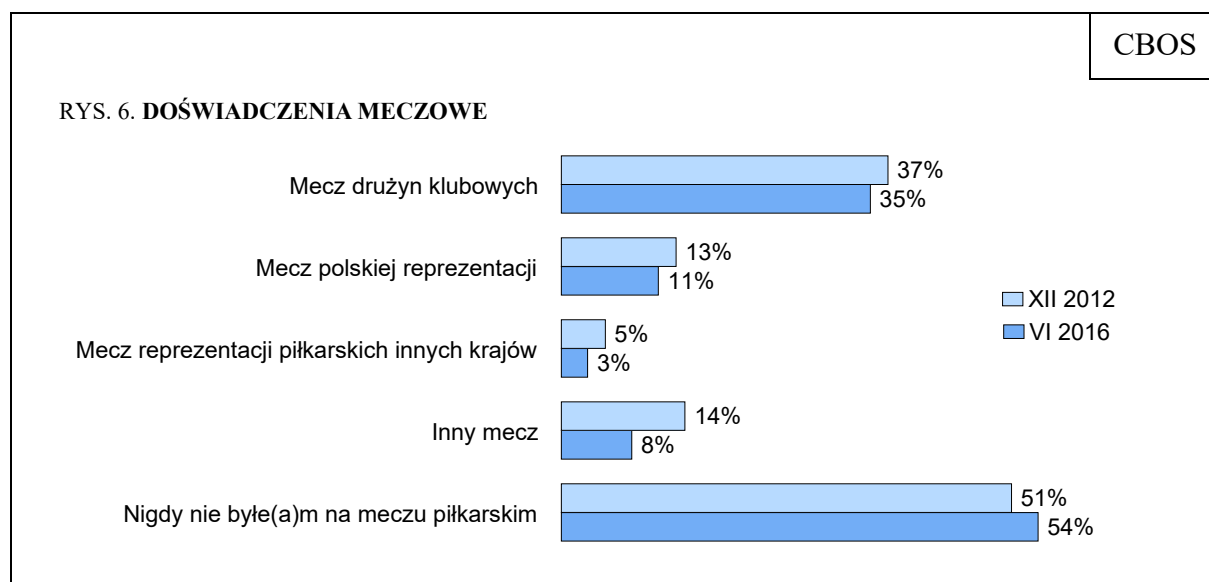
W przeddzień rozpoczęcia EURO 2016 zapytaliśmy Polaków także o ich doświadczenia meczowe. Prawie połowa badanych przyznała, że uczestniczyła w jakimś meczu piłkarskim (46%). Najwięcej osób zasiadło na trybunach podczas rozgrywek klubowych (35% ogółu), „co nie dziwi, gdyż biorąc pod uwagę choćby tylko rozgrywki ligowe i pucharowe, to ich liczba znacznie przewyższa liczbę występów reprezentacji narodowych, a jednocześnie to właśnie kibice drużyn klubowych uważani są powszechnie za najbardziej zaangażowanych”¹³. Mecz reprezentacji Polski z wysokości trybun zobaczyło 11% badanych, mecz

¹² Zob. komunikat CBOS „UEFA Euro 2016”, czerwiec 2016 (oprac. B. Badora).

¹³ Zob. komunikat CBOS „Po wyborach w PZPN. Piłkarskie podsumowanie roku 2012”, grudzień 2012 (oprac. B. Badora).

reprezentacji zagranicznych – 3%, a zmagania w rozgrywkach innych niż wymienione w sondażu śledziło na żywo przynajmniej raz w życiu 8% respondentów.

Porównując uzyskane wyniki z poprzednim badaniem dotyczącym doświadczeń meczowych Polaków, z listopada 2012 roku¹⁴, można stwierdzić mniejszy odsetek osób uczestniczących w meczach piłkarskich każdego rodzaju. Największy spadek odnotowano w przypadku meczów innych niż rywalizacje międzyklubowe i międzynarodowe (o 6 punktów procentowych). Kategoria ta w znacznej mierze obejmuje rozgrywki o charakterze amatorskim, ponieważ profesjonalizacja futbolu przebiega głównie po linii klubowej oraz meczów reprezentacji. Tym samym uzyskany wynik można interpretować jako spadek partycypacji Polaków w amatorskich rozgrywkach futbolowych, stanowiących korzenie tej dyscypliny.

Spośród osób, które na żywo obserwowały zmagania polskiej reprezentacji, znaczna większość (64%) uczestniczyła także w meczu rozgrywek klubowych. Natomiast tylko co piąty badany (20%), który był na meczu międzyklubowym, miał okazję oglądać piłkarską kadrę narodową na żywo. Większość respondentów będących na trybunach w trakcie meczu pomiędzy reprezentacjami innymi niż polska uczestniczyła również w spotkaniach kadry Polski oraz w zmaganiach klubowych. W tej grupie odnotowaliśmy również największy odsetek osób oglądających inne rozgrywki piłkarskie. W większości są to zatem najbardziej oddani fani piłki nożnej jako dyscypliny sportu.

¹⁴ Zob. przypis 13.

Wpływ na uczestnictwo w meczach piłkarskich na żywo ma oczywiście zainteresowanie futbolem – w grupie najbardziej nim zainteresowanych najmniej jest osób, które nigdy nie były na żadnym meczu piłkarskim. Wśród badanych deklarujących duże zainteresowanie futbolem odnotowaliśmy największy odsetek osób uczęszczających na rozgrywki piłkarskie każdego z wymienionych rodzajów. Niemniej jednak, w porównaniu z wynikami badania z listopada 2012 roku¹⁵, wśród respondentów tej kategorii o 5 punktów procentowych (z 17% do 22%) zwiększył się udział osób, które nigdy nie oglądały żadnego meczu na żywo. Wynika z tego, że co piąty spośród żywo interesujących się piłką nożną nie widział meczu swojej ulubionej dyscypliny sportu na żywo, co karze przychylić się do opinii o piłce nożnej w Polsce jako sporcie w dużej mierze „telewizyjnym”¹⁶.

Tabela3

Proszę powiedzieć, czy był(a) Pan(i) kiedykolwiek na meczu piłki nożnej, a jeżeli tak, to jaki(e) to był(y) mecz(e). Z podanej listy proszę wskazać wszystkie odpowiedzi pasujące do Pana(i) doświadczeń.	Czy, ogólnie rzecz biorąc, interesuje się Pan(i) piłką nożną, czy też raczej nie interesuje Pana(ią) ta dyscyplina sportu?			
	Bardzo się interesuję piłką nożną	Trochę się interesuję piłką nożną	Raczej się nie interesuję piłką nożną	W ogóle się nie interesuję piłką nożną
	w procentach			
Mecz polskiej reprezentacji	27	15	6	2
Mecz reprezentacji piłkarskich innych krajów	8	6	0	1
Mecz drużyn klubowych	67	43	27	17
Inny mecz	11	9	8	4
Nigdy nie byłem(a) na meczu piłkarskim	22	43	62	77

KIBICOWANIE I POPULARNOŚĆ DYSCYPLIN DRUŻYNOWYCH W POLSCE

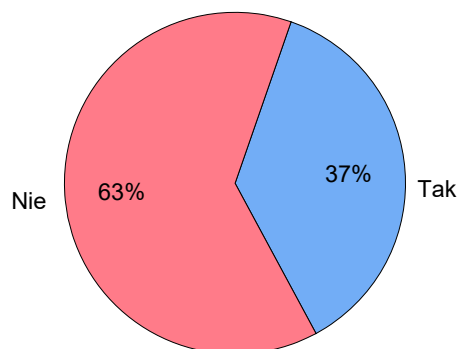
W czerwcowym sondażu postanowiliśmy nie tylko zbadać deklarowane zainteresowanie Polaków piłką nożną, ale również, po raz pierwszy, zdiagnozować i określić skalę kibicowania sportowego, a zwłaszcza futbolowego, w Polsce¹⁷. Wyniki badania wskazują, że za kibiców sportowych uważa się 37% badanych. Ponad dwukrotnie częściej mianem fanów sportu określają się mężczyźni (54%) niż kobiety (21%).

¹⁵ Zob. przypis 13.

¹⁶ Taką tezę w swojej pracy *Aborygeni i konsumenci. O kibicowskiej wspólnotcie, komercjalizacji futbolu i stadionowym Apartheidzie* stawiają D. Antonowicz, R. Kossakowski oraz T. Szlendak (s. 225–229).

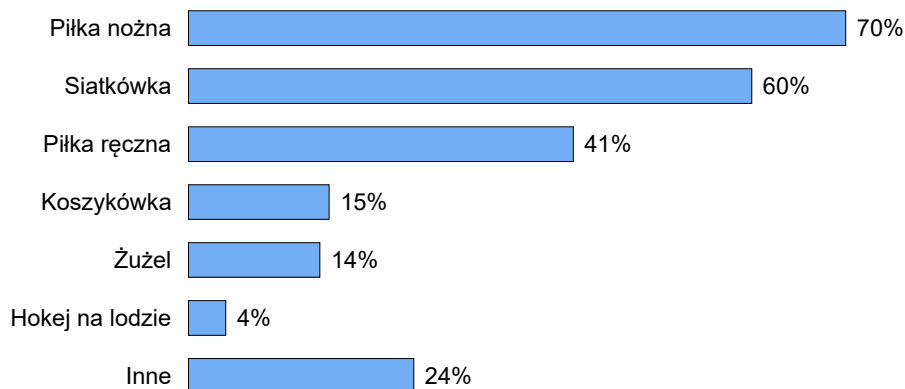
¹⁷ Pytania do tego bloku przygotowywane były przez Dominika Antonowicza z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz autora komunikatu Mateusza Grodeckiego z Uniwersytetu Warszawskiego.

RYS. 7. CZY UWAŻA SIĘ PAN(I) ZA KIBICA SPORTOWEGO?

Kibicom sportowym zadaliśmy pytanie o to, jakie dyscypliny sportu śledzą regularnie. Wyniki badania wskazują, że najbardziej popularną dyscypliną sportu w Polsce pozostaje piłka nożna. Na co dzień rozgrywki piłkarskie śledzi bowiem 70% kibiców (26% ogółu badanych). Niewiele mniejszą popularnością spośród dyscyplin drużynowych cieszy się siatkówka, którą interesuje się 60% fanów sportu (22% ogółu). Na trzecim miejscu pod względem popularności dyscyplin drużynowych znalazła się piłka ręczna, zainteresowanie którą wyraziło 41% kibiców. Jest to bardzo wysoki wynik popularnego szczypiorniaka, na co wpływ miały z pewnością ostatnie sukcesy Polaków. Kadra narodowa mężczyzn na początku 2015 roku wywalczyła w Katarze brązowy medal na Mistrzostwach Świata, a drużyna z Kielc pod koniec maja bieżącego roku zwyciężyła w najbardziej prestiżowych rozgrywkach klubowych na świecie – Lidze Mistrzów.

RYS. 8. POPULARNOŚĆ DYSCYPLIN DRUŻYNOWYCH WŚRÓD KIBICÓW SPORTU

Ciekawie prezentują się sympatie dla wymienionych dyscyplin przy uwzględnieniu cech demograficznych badanych. Wyniki badania wskazują, że siatkówka jest najpopularniejsza wśród kibiców w wieku 45–54 (73% wskazań) oraz wśród najstarszych fanów (70%). W pozostałych kategoriach wiekowych największym zainteresowaniem cieszy się futbol. Piłka nożna jest również sportem numer jeden wśród kibicujących mężczyzn (76%). Kobiety deklarujące się jako fanki sportu nad zmagania na murawie (58%) przekładają rozgrywki siatkarskie (61%).

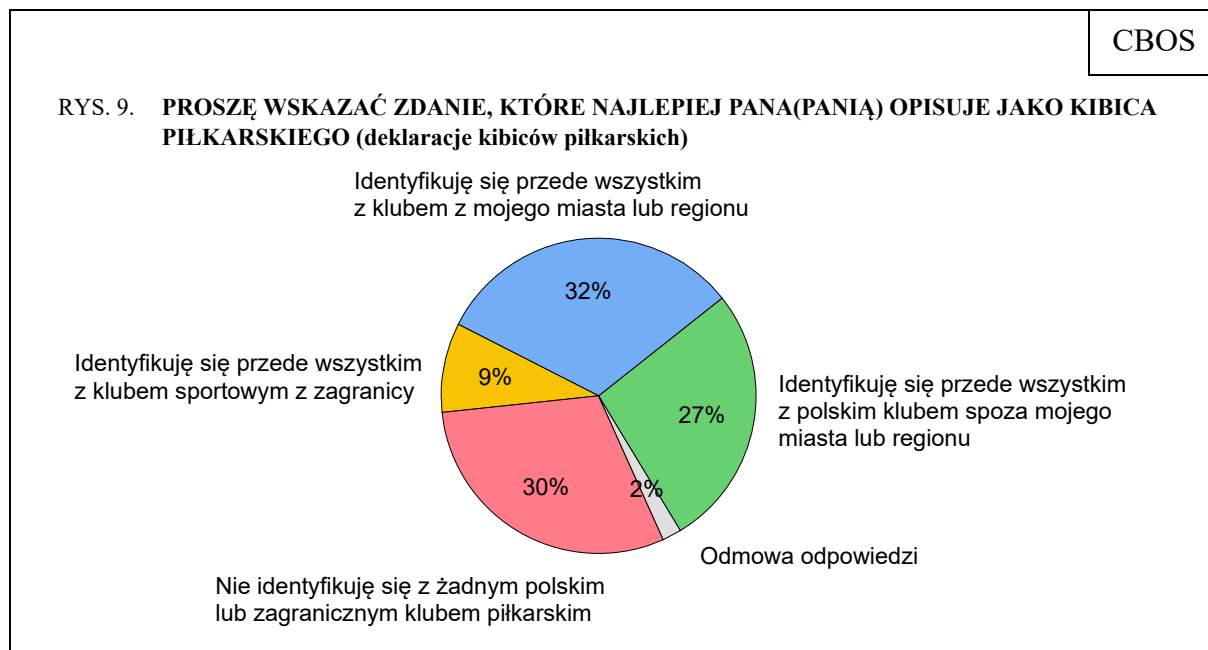
Wyniki sondażu potwierdzają również, że futbol jest sportem egalitarnym. Niezależnie od wykształcenia, pozostaje on bowiem najpopularniejszą dyscypliną drużynową. Warto odnotować natomiast, że im wyższy poziom edukacji, tym mniejszy odsetek osób będących kibicami piłkarskimi. Co ciekawe, największe zainteresowanie koszykówką (21%) odnotowaliśmy wśród fanów z wyższym wykształceniem.

Tabela4

Jakie dyscypliny sportu śledzi Pan(i) regularnie?	Jakie ma Pan(i) wykształcenie? Proszę podać najwyższy osiągnięty przez Pana(ią) poziom wykształcenia.			
	Podstawowe / gimnazjalne	Zasadnicze zawodowe	Średnie	Wyższe
	w procentach			
Piłka nożna	85	73	71	60
Siatkówka	58	63	66	51
Piłka ręczna	39	43	45	35
Koszykówka	7	14	13	21
Żużel	11	14	15	12
Hokej na lodzie	0	8	3	4
Inne	14	20	26	33
Odmowa odpowiedzi	0	1	1	0

KIBICOWANIE PIŁKARSKIE W POLSCE

Większość kibiców futbolu w Polsce identyfikuje się z rodzimymi klubami piłkarskimi (59%). Najczęściej tym ulubionym jest klub lokalny, mający siedzibę we własnym mieście lub regionie (32% wskazań kibiców piłkarskich), a w drugiej kolejności polski klub spoza regionu zamieszkania (27%). Oznacza to, że 15% Polaków utożsamia się z rodzimymi klubami, w tym 8% z klubami lokalnymi. Prawie co dziesiąty fan futbolu, najmocniej przywiązany jest do klubu z zagranicy (2% ogółu badanych).

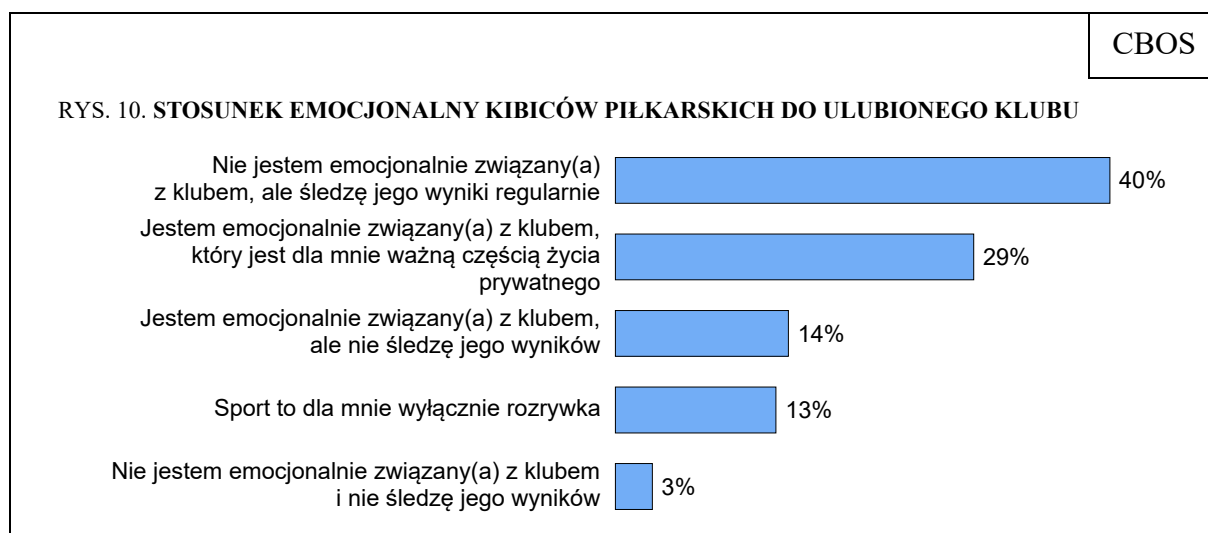

Wśród kibiców piłkarskich zainteresowanie piłką nożną jako sportem wyraża 97%, w tym tylko 52% deklaruje, że bardzo interesuje się futbolem. Taki wynik może wydawać się zaskakujący, jednak należy pamiętać, że zjawisko kibicowania w równym stopniu co z zainteresowaniem sportem, wiąże się z poczuciem przynależności do wspólnoty. Kluby piłkarskie wpisane są w lokalną tożsamość i pełnią funkcję spoiwa społeczności, które reprezentują. Tym samym dla niektórych osób bycie kibicem może oznaczać głównie przynależność do lokalnej wspólnoty fanów. Takimi kibicami są najprawdopodobniej osoby utożsamiające się z lokalnym klubem, które zadeklarowały brak zainteresowania zmaganiem piłkarzy (5%).

Tabela 5

Czy, ogólnie rzecz biorąc, interesuje się Pan(i) piłką nożną, czy też raczej nie interesuje Pana(ią) ta dyscyplina sportu?	Proszę wskazać zdanie, które najlepiej Pana(i) opisuje jako KIBICA PIŁKARSKIEGO.			
	Identyfikuję się przede wszystkim z klubem z mojego miasta lub regionu	Identyfikuję się przede wszystkim z polskim klubem spoza mojego miasta lub regionu	Identyfikuję się przede wszystkim z klubem sportowym z zagranicy	Nie identyfikuję się z żadnym polskim lub zagranicznym klubem piłkarskim
	w procentach			
Bardzo się interesuję piłką nożną	56	57	56	43
Trochę się interesuję piłką nożną	39	41	44	56
Raczej się nie interesuję piłką nożną	3	1	0	1
W ogóle się nie interesuję piłką nożną	2	0	0	0
Trudno powiedzieć/ odmowa odpowiedzi	0	2	0	0

Jedną z głównych charakterystyk kibiców, poza utożsamianiem się ze swoim klubem, jest emocjonalny stosunek do jego losów. Fanów futbolu, identyfikujących się z klubami lokalnymi, polskimi lub zagranicznymi, zapytaliśmy o ich osobisty stosunek do tych instytucji. Wyniki wskazują, że największy odsetek tych kibiców, stanowią osoby, które nie są emocjonalnie związane z klubem, ale interesują się jego wynikami sportowymi (40%). Drugą spośród najliczniejszych grup (29%) stanowią z kolei respondenci, których można utożsamiać z najbardziej zagorzałymi fanami. Oprócz regularnego śledzenia wyników, charakteryzują się również emocjonalnym przywiązaniem do klubu. Trzecią kategorię stanowią natomiast kibice, którzy deklarują emocjonalny związek z klubem, jednak nie śledzą regularnie jego poczynąń (14%). Są to prawdopodobnie fani, dla których klub i jego symbolika stały się synonimem wspólnoty.

Największy odsetek zagorzałych kibiców, czyli osób, które są związane emocjonalnie ze swoim klubem i regularnie śledzą jego wyniki, odnotowaliśmy wśród kibiców lokalnych klubów (40%). Wśród fanów identyfikujących się głównie z innymi krajowymi klubami oraz wśród fanów zespołów zagranicznych przeważają natomiast kibice sportu, czyli osoby, które nie są przywiązane emocjonalnie do klubu, za to żywo interesują się jego wynikami sportowymi. Co ciekawe, większy odsetek kibiców, którzy bardziej akcentują przywiązanie do rywalizacji sportowej niż emocjonalny związek z klubem, stwierdziliśmy wśród kibiców polskich klubów spoza swojego regionu zamieszkania, niż wśród fanów klubów zagranicznych. Jest to wynik interesujący, zważywszy na fakt, że w powszechnej opinii poziom rozgrywek piłkarskich w Polsce ustępuje wielu europejskim, a na pewno najlepszym ligom zachodnim.

Tabela 6

Jak określił(a)by Pan(i) stopień swojego zaangażowania w klub?	Proszę wskazać zdanie, które najlepiej Pana(i) opisuje jako KIBICA PIŁKARSKIEGO.		
	Identyfikuję się przede wszystkim z klubem z mojego miasta lub regionu	Identyfikuję się przede wszystkim z polskim klubem spoza mojego miasta lub regionu	Identyfikuję się przede wszystkim z klubem sportowym z zagranicy
	w procentach		
Jestem emocjonalnie związany(a) z klubem, który jest dla mnie ważną częścią życia prywatnego	40	18	21
Jestem emocjonalnie związany(a) z klubem, ale nie śledzę jego wyników	17	7	27
Nie jestem emocjonalnie związany(a) z klubem, ale śledzę jego wyniki regularnie	32	51	35
Nie jestem emocjonalnie związany(a) z klubem i nie śledzę jego wyników	2	3	5
Sport to dla mnie wyłącznie rozrywka	9	19	12
Odmowa odpowiedzi	0	2	0

Piłka nożna pozostaje najpopularniejszym sportem drużynowym w Polsce. Regularnie wydarzenia ze świata futbolu śledzi 70% kibiców sportowych (mianem kibiców sportowych określa się 37% badanych), a zainteresowanie nim wyraża prawie połowa badanych (49%). Nie dziwi zatem wysoka rozpoznawalność dwóch czołowych osób, związanych z polską piłką nożną – Zbigniewa Bońka, którego kojarzy aż 96% badanych, oraz Adama Nawałki, rozpoznawanego przez 85% Polaków. Prezes PZPN jest również liderem czerwcowego rankingu zaufania wśród osób aktywnych w życiu publicznym naszego kraju (ufa mu 75% badanych), natomiast selekcjoner polskiej reprezentacji plasuje się zaraz za nim (69%). Bardzo dobrą opinią cieszy się również PZPN. W ciągu ostatnich trzech lat ocena działalności związku uległa diametralnej zmianie i obecnie częściej odbierana jest pozytywnie (45%) niż negatywnie (15%). Generalnie, dobre wyniki i znakomita atmosfera wokół piłkarskiej kadry Polski oraz szeroki zakres zmian w PZPN, a także skoncentrowanie wysiłków tej organizacji wokół poprawy wizerunku przyniosły zamierzony efekt.

Zdecydowanie lepszy obraz instytucji i ludzi zarządzających polskim futbolem nie przełożył się jednak na większe uczestnictwo Polaków w meczach piłkarskich. W porównaniu z ostatnim badaniem doświadczeń meczowych z listopada 2012 roku, o 3 punkty procentowe wzrosła liczba badanych, którzy nigdy nie widzieli rozgrywki futbolowej na żywo. Martwi zwłaszcza spory spadek (o 6 punktów) doświadczeń związanych z rozgrywkami piłkarskimi innymi niż klubowe i występy reprezentacji, które można utożsamiać z futbolem amatorskim.

Za pozytywny dla polskiego futbolu można uznać wynik pytań mierzących skalę kibicowania piłkarskiego. Większość kibiców w Polsce identyfikuje się bowiem z rodzimymi klubami piłkarskimi (59%). Najczęściej tym ulubionym jest klub lokalny, mający siedzibę we własnym mieście lub regionie (32% wskazań kibiców piłkarskich), a w drugiej kolejności polski klub spoza regionu zamieszkania (27%). Oznacza to, że 15% Polaków utożsamia się z rodzimymi klubami, w tym 8% z klubami lokalnymi. Polscy kibice nie dali się jeszcze porwać fali *modern football* i globalnym markom piłkarskim (utożsamia się z nimi 9% fanów) i przywiązani są częściej do rodzimych klubów piłkarskich.

Lokalne kluby mogą pochwalić się także największym odsetkiem najbardziej fanatycznych kibiców. To właśnie wśród fanów takich klubów 40% stanowią osoby związane emocjonalnie ze swoim klubem i regularnie śledzące jego wyniki. Wśród kibiców, którzy wspierają inne polskie kluby (tj. spoza regionu zamieszkania) oraz kluby zagraniczne, większość stanowią osoby, które, owszem, żywo interesują się ich wynikami sportowymi, jednak nie są z nimi emocjonalnie związane. Co ciekawe, więcej takich fanów odnajdujemy wśród kibiców klubów polskich niż zagranicznych. Widoczne jest zatem zainteresowanie rodaków polską piłką klubową.

Opracował
Mateusz GRODECKI

Tabela 1

		Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Polskiego Związku Piłki Nożnej (PZPN)?					Liczba osób
		Zdecydowanie dobrze	Raczej dobrze	Raczej źle	Zdecydowanie źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		10	35	11	4	41	1002
Płeć	Mężczyźni	15	42	13	5	25	473
	Kobiety	6	28	8	3	55	529
Wiek	18–24 lata	14	41	10	4	31	103
	25–34	13	30	14	4	39	191
	35–44	6	34	12	4	43	181
	45–54	8	26	15	6	45	147
	55–64	11	43	7	3	36	177
	65 lat i więcej	10	36	5	2	46	202
Miejsce zamieszkania	Wieś	10	34	10	3	44	398
	Miasto do 19 999	11	35	8	3	43	128
	20 000 – 99 999	13	34	12	6	35	198
	100 000 – 499 999	12	39	9	5	35	161
	500 000 i więcej mieszk.	4	32	15	2	47	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	9	33	7	2	49	205
	Zasadnicze zawodowe	11	39	11	4	35	245
	Średnie	11	33	11	4	40	303
	Wyższe	9	34	13	5	40	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	8	30	15	5	42	95
	Średni personel, technicy	7	33	9		51	22
	Pracownicy adm.-biurowi	1	31	15	6	47	69
	Pracownicy usług	7	23	16	6	48	62
	Robotnicy wykwalifikowani	10	51	8	5	27	115
	Robotnicy niewykwalifik.	16	38	16	2	28	45
	Rolnicy	12	20	22	10	37	54
	Pracujący na własny rach.	23	31	5		40	52
	Bezrobotni	15	30	12		43	48
	Emeryci	11	39	5	3	42	229
	Renciści	9	31	14	2	44	69
	Uczniowie i studenci	14	39	12	2	33	72
	Gospodynie domowe i inni	2	30	4	7	57	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	5	29	14	7	46	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	11	38	10	3	38	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	12	40	11	4	33	242
	prywatnym gosp. rolnym	15	19	19	8	40	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	10	39	12	6	34	131
	Od 650 zł do 999 zł	10	29	13	3	44	124
	Od 1000 zł do 1399 zł	11	40	12	4	33	179
	Od 1400 zł do 1999 zł	12	33	8	4	43	134
	2000 zł i więcej	9	40	12	3	36	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	13	31	9	10	36	89
	Średnie	9	33	12	4	42	450
	Dobre	11	37	10	2	40	464
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	11	21	14	6	47	49
	Raz w tygodniu	10	34	11	3	42	459
	1–2 razy w miesiącu	10	44	8	4	35	147
	Kilka razy w roku	12	34	12	4	38	216
	W ogóle nie uczestniczy	8	36	9	5	42	124
Poglądy polityczne	Lewica	11	36	12	7	34	144
	Centrum	7	36	15	4	38	282
	Prawica	14	37	11	3	35	316
	Trudno powiedzieć	6	31	6	2	55	248

Tabela 2

		Zaufanie do osób ważnych dla polskiej piłki nożnej – Zbigniew Boniek					Liczba osób
		Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		5	11	75	4	6	1002
Płeć	Mężczyźni	6	9	80	0	5	473
	Kobiety	4	12	70	7	7	529
Wiek	18–24 lata	2	18	63	8	9	103
	25–34	6	16	73	4	2	191
	35–44	8	10	72	2	8	181
	45–54	8	7	77	1	7	147
	55–64	4	9	81	2	4	177
	65 lat i więcej	1	6	77	7	9	202
Miejsce zamieszkania	Wieś	6	9	74	6	5	398
	Miasto do 19 999	4	8	71	3	14	128
	20 000 – 99 999	2	14	78	2	4	198
	100 000 – 499 999	5	12	76	2	5	161
	500 000 i więcej mieszk.	5	12	73	2	8	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	2	7	73	9	8	205
	Zasadnicze zawodowe	4	9	75	5	6	245
	Średnie	6	14	72	1	6	303
	Wyższe	6	10	78	2	5	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	10	13	71	2	4	95
	Średni personel, technicy	4	11	64	5	16	22
	Pracownicy adm.-biurowi	5	10	79		6	69
	Pracownicy usług	8	13	72	3	5	62
	Robotnicy wykwalifikowani	6	12	75	1	7	115
	Robotnicy niewykwalifik.	11	2	78		8	45
	Rolnicy	14	17	69			54
	Pracujący na własny rach.	3	4	80	3	9	52
	Bezrobotni	5	13	70	7	6	48
	Emeryci	1	5	81	5	8	229
	Renciści	1	7	74	14	4	69
	Uczniowie i studenci		24	64	5	6	72
	Gospodynie domowe i inni	3	16	71	6	5	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	6	8	75	1	9	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	8	10	70	1	10	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	7	11	76	2	4	242
	prywatnym gosp. rolnym	14	14	70	2		56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	6	11	75	5	3	131
	Od 650 zł do 999 zł	4	6	73	8	9	124
	Od 1000 zł do 1399 zł	3	9	78	6	5	179
	Od 1400 zł do 1999 zł	5	12	76		7	134
	2000 zł i więcej	6	11	79		5	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	5	6	75	7	7	89
	Średnie	3	8	79	4	6	450
	Dobre	6	14	71	4	6	464
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	8	13	74	2	3	49
	Raz w tygodniu	3	10	76	5	6	459
	1–2 razy w miesiącu	6	10	76	3	5	147
	Kilka razy w roku	5	7	79	3	7	216
	W ogóle nie uczestniczy	7	17	65	3	7	124
Poglądy polityczne	Lewica	6	9	75	3	6	144
	Centrum	6	12	76	3	4	282
	Prawica	4	6	82	3	5	316
	Trudno powiedzieć	4	15	64	6	11	248

Tabela 3

		Zaufanie do osób ważnych dla polskiej piłki nożnej – Adam Nawalka					Liczba osób
		Nieufność	Obojętność	Zaufanie	Nieznajomość	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		1	9	69	15	6	1002
Płeć	Mężczyźni	1	8	80	7	4	473
	Kobiety	1	9	60	23	7	529
Wiek	18–24 lata	2	12	63	16	7	103
	25–34	1	14	67	16	2	191
	35–44	1	7	72	14	6	181
	45–54	1	9	77	5	7	147
	55–64	0	7	74	13	5	177
	65 lat i więcej	1	6	62	24	8	202
Miejsce zamieszkania	Wieś	1	8	68	19	4	398
	Miasto do 19 999	1	7	66	18	9	128
	20 000 – 99 999	2	11	74	9	4	198
	100 000 – 499 999	1	5	79	11	6	161
	500 000 i więcej mieszk.	1	14	58	18	9	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	1	5	58	32	4	205
	Zasadnicze zawodowe	0	9	70	14	7	245
	Średnie	1	9	74	10	6	303
	Wyższe	1	11	73	9	6	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	1	15	69	8	6	95
	Średni personel, technicy		4	77	8	11	22
	Pracownicy adm.-biurowi	1	7	77	9	5	69
	Pracownicy usług	3	8	72	13	5	62
	Robotnicy wykwalifikowani	0	14	71	8	7	115
	Robotnicy niewykwalifik.	1	6	80	8	5	45
	Rolnicy		17	72	11		54
	Pracujący na własny rach.		9	75	10	6	52
	Bezrobotni	6	3	70	20	1	48
	Emeryci	1	5	68	18	7	229
	Renciści		6	64	26	4	69
	Uczniowie i studenci		14	62	21	4	72
	Gospodynie domowe i inni		5	57	30	8	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2	13	67	8	9	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	1	6	75	8	9	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	0	12	74	11	3	242
	prywatnym gosp. rolnym		15	73	12		56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	0	5	67	25	2	131
	Od 650 zł do 999 zł	1	6	65	21	7	124
	Od 1000 zł do 1399 zł	2	9	73	12	5	179
	Od 1400 zł do 1999 zł		10	70	14	7	134
	2000 zł i więcej	3	10	76	6	5	154
Ocena własnych war. mater.	Złe		7	61	27	4	89
	Średnie	0	7	71	17	6	450
	Dobre	2	11	69	12	6	464
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		10	65	22	3	49
	Raz w tygodniu	1	10	68	16	6	459
	1–2 razy w miesiącu		5	75	14	6	147
	Kilka razy w roku	1	7	77	11	4	216
	W ogóle nie uczestniczy	2	13	60	20	6	124
Poglądy polityczne	Lewica	1	12	75	7	5	144
	Centrum	2	10	73	11	4	282
	Prawica	0	6	77	12	4	316
	Trudno powiedzieć	1	9	53	28	9	248

Tabela 4

		Proszę powiedzieć, czy był(a) Pan(i) kiedykolwiek na meczu piłki nożnej, a jeżeli tak, to jaki(e) to był(y) mecz(e)*						Liczba osób
		Mecz polskiej reprezentacji	Mecz reprezentacji piłkarskich innych krajów	Mecz drużyn klubowych	Inny mecz	Nigdy nie byłem na meczu piłkarskim	Nie pamiętam	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		11	3	35	8	54	0	1002
Płeć	Mężczyźni	18	6	52	9	36	0	473
	Kobiety	5	1	20	6	71	0	529
Wiek	18–24 lata	12	1	40	11	48		103
	25–34	10	5	43	8	45		191
	35–44	10	4	29	12	60	0	181
	45–54	10	5	35	9	57	1	147
	55–64	10	1	38	3	56		177
	65 lat i więcej	13	4	30	4	57	1	202
Miejsce zamieszkania	Wieś	7	1	27	5	65		398
	Miasto do 19 999	8	2	34	8	58		128
	20 000 – 99 999	10	3	41	6	50	1	198
	100 000 – 499 999	20	8	46	15	38		161
	500 000 i więcej mieszk.	17	7	43	8	42	1	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	5	1	23	7	70		205
	Zasadnicze zawodowe	10	2	34	9	54	0	245
	Średnie	12	4	41	5	51	0	303
	Wyższe	16	7	41	10	46	0	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	12	5	44	11	42		95
	Średni personel, technicy	14		50	4	47		22
	Pracownicy adm.-biurowi	11	3	33	5	56		69
	Pracownicy usług	10		38	8	52		62
	Robotnicy wykwalifikowani	8	1	42	9	50	1	115
	Robotnicy niewykwalifik.	8		33	8	65		45
	Rolnicy	2	2	31	4	65		54
	Pracujący na własny rach.	26	17	52	16	32	1	52
	Bezrobotni	14	9	37	7	53		48
	Emeryci	13	3	32	4	56	1	229
	Renciści	6	2	24	6	67		69
	Uczniowie i studenci	17	6	38	15	45		72
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	3		20	6	73		71
	inst. państw., publicznej	11	4	42	7	48		135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	16	2	41	9	45		83
	sekt. pryw. poza rolnict. prywatnym gosp. rolnym	12	4	41	9	50	1	242
		4	4	33	4	63		56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	6	3	34	7	56		131
	Od 650 zł do 999 zł	6	2	26	5	68		124
	Od 1000 zł do 1399 zł	11	6	37	9	50	1	179
	Od 1400 zł do 1999 zł	12	1	39	9	54	1	134
	2000 zł i więcej	16	4	47	8	41		154
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	3	32	7	60	1	89
	Średnie	9	3	34	7	55	1	450
	Dobre	13	4	38	8	52		464
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	2	30	11	57		49
	Raz w tygodniu	9	2	31	7	61	0	459
	1–2 razy w miesiącu	8	3	33	6	56	1	147
	Kilka razy w roku	16	7	42	9	45	0	216
	W ogóle nie uczestniczy	14	5	44	8	43		124
Poglądy polityczne	Lewica	11	5	39	4	52	1	144
	Centrum	10	3	36	7	53		282
	Prawica	16	4	38	9	50	0	316
	Trudno powiedzieć	5	2	29	6	63	0	248

* Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wybrać kilka opcji

Tabela 5

		Czy uważa się Pan(i) za kibica sportowego?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		37	63	1002
Płeć	Mężczyźni	54	46	473
	Kobiety	21	79	529
Wiek	18–24 lata	50	50	103
	25–34	36	64	191
	35–44	32	68	181
	45–54	38	62	147
	55–64	37	63	177
	65 lat i więcej	34	66	202
Miejsce zamieszkania	Wieś	33	67	398
	Miasto do 19 999	34	66	128
	20 000 – 99 999	38	62	198
	100 000 – 499 999	46	54	161
	500 000 i więcej mieszk.	37	63	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	26	74	205
	Zasadnicze zawodowe	39	61	245
	Średnie	38	62	303
	Wyższe	41	59	249
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	38	62	95
	Średni personel, technicy	44	56	22
	Pracownicy adm.-biurowi	38	62	69
	Pracownicy usług	31	69	62
	Robotnicy wykwalifikowani	44	56	115
	Robotnicy niewykwalifik.	43	57	45
	Rolnicy	37	63	54
	Pracujący na własny rach.	44	56	52
	Bezrobotni	37	63	48
	Emeryci	34	66	229
	Renciści	32	68	69
	Uczniowie i studenci	44	56	72
	Gospodynie domowe i inni	20	80	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	38	62	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	39	61	83
	sekt. pryw. poza rolnict.	41	59	242
	prywatnym gosp. rolnym	39	61	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	34	66	131
	Od 650 zł do 999 zł	27	73	124
	Od 1000 zł do 1399 zł	37	63	179
	Od 1400 zł do 1999 zł	46	54	134
	2000 zł i więcej	43	57	154
Ocena własnych war. mater.	Złe	36	64	89
	Średnie	33	67	450
	Dobre	40	60	464
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	34	66	49
	Raz w tygodniu	37	63	459
	1–2 razy w miesiącu	34	66	147
	Kilka razy w roku	39	61	216
	W ogóle nie uczestniczy	38	62	124
Poglądy polityczne	Lewica	38	62	144
	Centrum	36	64	282
	Prawica	43	57	316
	Trudno powiedzieć	29	71	248

Tabela 6

		Jakie dyscypliny sportu śledzi Pan(i) regularnie*?								Liczba osób
		Hokej na lodzie	Koszykówka	Piłka nożna	Piłka ręczna	Siatkówka	Żużel	Inne	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		4	15	70	41	60	14	24	0	368
Płeć	Mężczyźni	4	13	76	40	60	15	24		256
	Kobiety	4	18	58	43	61	10	24	2	111
Wiek	18-24 lata		9	86	31	55	9	15		52
	25-34	4	17	73	35	44	14	29		69
	35-44	5	12	59	40	57	9	20		57
	45-54		11	63	57	73	13	30		55
	55-64	8	15	72	43	63	12	22	1	65
	65 lat i więcej	5	21	69	39	70	23	29	1	69
Miejsce zamieszkania	Wieś	2	12	76	46	61	15	20		131
	Miasto do 19 999	7	21	67	55	68	11	20		44
	20 000 – 99 999	3	7	62	29	62	14	31	1	75
	100 000 – 499 999	2	20	68	47	60	16	27		75
	500 000 i więcej mieszk.	10	18	78	22	47	10	29	2	43
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne		7	85	39	58	11	14		52
	Zasadnicze zawodowe	8	14	73	43	63	14	20	1	97
	Średnie	3	13	71	45	66	15	26	1	116
	Wyższe	4	21	60	35	51	12	33		102
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	8	18	41	30	47	11	31		35
	Średni personel, technicy		30	46	48	47	6	24		9
	Pracownicy adm.-biurowi		12	61	23	54	13	37		26
	Pracownicy usług		17	71	38	59	10	15		19
	Robotnicy wykwalifikowani	2	12	79	34	57	23	18		51
	Robotnicy niewykwalifik.	10	6	100	64	66	4	14		19
	Rolnicy		8	74	57	75	8	28		20
	Pracujący na własny rach.	3	7	76	54	51	7	35		23
	Bezrobotni	2	21	76	46	68	19	26		18
	Emeryci	6	22	71	38	69	23	27	1	79
	Renciści	5	5	74	44	55	13	33	4	22
	Uczniowie i studenci		12	80	31	58		16		32
	Gospodynie domowe i inni	10	11	57	76	67		5		14
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3	13	61	36	60	10	31		52
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	3	12	74	39	60	14	23		33
	sekt. pryw. poza rolnict.	2	14	72	38	49	16	24		100
	prywatnym gosp. rolnym		13	70	54	76	8	33		22
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	2	21	67	58	61	13	28		44
	Od 650 zł do 999 zł	8	13	78	33	64	18	20		34
	Od 1000 zł do 1399 zł	5	14	69	38	61	12	21		66
	Od 1400 zł do 1999 zł	3	6	59	44	59	15	32		61
	2000 zł i więcej	4	24	62	39	62	11	31		65
Ocena własnych war. mater.	Złe		20	59	29	45	19	37	2	32
	Średnie	2	13	73	44	58	10	24	1	148
	Dobre	6	15	70	40	64	15	23		187
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	7	28	81	34	56	18	28	5	17
	Raz w tygodniu	5	12	72	42	59	12	20	1	169
	1-2 razy w miesiącu	2	7	72	47	62	10	16		49
	Kilka razy w roku	3	17	67	48	67	17	32		84
	W ogóle nie uczestniczy	2	19	66	21	52	18	34		46
Poglądy polityczne	Lewica	6	17	64	35	68	21	28		54
	Centrum	4	18	68	38	59	12	26		100
	Prawica	4	12	77	45	65	12	24	1	137
	Trudno powiedzieć	3	14	66	38	44	15	23	1	71

* Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wybrać kilka opcji

Tabela 7

		Proszę wskazać zdanie, które najlepiej Pana(i) opisuje jako KIBICA PIŁKARSKIEGO.					Liczba osób
		Identyfikuję się przede wszystkim z klubem z mojego miasta lub regionu	Identyfikuję się przede wszystkim z polskim klubem spoza mojego miasta lub regionu	Identyfikuję się przede wszystkim z klubem sportowym z zagranicy	Nie identyfikuję się z żadnym polskim lub zagranicznym klubem piłkarskim	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		32	27	9	30	2	259
Płeć	Mężczyźni	32	30	8	30	1	195
	Kobiety	33	21	11	31	4	64
Wiek	18–24 lata	35	16	12	36		44
	25–34	32	30	22	16		50
	35–44	40	9	10	38	3	34
	45–54	38	31	2	26	3	35
	55–64	31	28	4	34	2	47
	65 lat i więcej	20	45		33	2	48
Miejsce zamieszkania	Wieś	20	38	4	38	1	99
	Miasto do 19 999	34	16	8	40	2	29
	20 000 – 99 999	32	26	13	26	3	46
	100 000 – 499 999	39	24	14	21	2	50
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	56	16	10	18		34
	Podstawowe / gimnazjalne	29	28	3	39	2	45
	Zasadnicze zawodowe	28	29	5	38	1	70
	Średnie	34	29	9	27	1	82
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	37	23	18	19	3	61
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	44	17	16	22		15
	Średni personel, technicy	42	14	44			4
	Pracownicy adm.-biurowi	41	5	28	23	3	16
	Pracownicy usług	65	11		18	6	14
	Robotnicy wykwalifikowani	22	32	9	36	2	40
	Robotnicy niewykwalifik.	44	26		30		19
	Rolnicy	39	38		22		15
	Pracujący na własny rach.	38	11	25	20	6	17
	Bezrobotni	46	30		23		13
	Emeryci	22	46		30	2	56
	Renciści	6	36	6	52		16
	Uczniowie i studenci	34	20	10	35		25
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	17		34	50		8
	inst. państw., publicznej	31	30	14	25		32
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	36	14	18	30	2	24
	sekt. pryw. poza rolnict.	41	20	11	24	3	72
Dochody na jedną osobę	prywatnym gosp. rolnym	39	31	8	22		15
	Do 649 zł	44	21	6	29		30
	Od 650 zł do 999 zł	20	24	7	45	3	27
	Od 1000 zł do 1399 zł	27	48	8	16	2	46
	Od 1400 zł do 1999 zł	39	28	8	25		36
Ocena własnych war. mater.	2000 zł i więcej	36	22	13	29		41
	Złe	46	22	11	16	5	19
	Średnie	32	30	7	29	1	108
Udział w prakt. religijnych	Dobre	30	26	10	33	1	132
	Kilka razy w tygodniu	21	35	10	27	7	14
	Raz w tygodniu	29	25	6	39	2	121
	1–2 razy w miesiącu	27	28	17	26	2	36
	Kilka razy w roku	40	25	11	24		57
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	43	37	7	13		30
	Lewica	39	30	9	22		35
	Centrum	29	24	9	36	2	68
	Prawica	31	34	8	25	1	105
	Trudno powiedzieć	31	18	8	41	2	47

Tabela 8

		Jak określił(a)by Pan(i) stopień swojego zaangażowania w klub?						Liczba osób
		Jestem emocjonalnie związany(a) z klubem, który jest dla mnie ważną częścią życia prywatnego	Jestem emocjonalnie związany(a) z klubem, ale nie śledzę jego wyników	Nie jestem emocjonalnie związany(a) z klubem, ale śledzę jego wyniki regularnie	Nie jestem emocjonalnie związany(a) z klubem i nie śledzę jego wyników	Sport to dla mnie wyłącznie rozrywka	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		29	14	40	3	13	1	177
Płeć	Mężczyźni	32	12	41	4	11	1	136
	Kobiety	16	23	38		23		41
Wiek	18–24 lata	36	18	37	6	4		28
	25–34	25	17	44		14		42
	35–44	41	16	38		6		20
	45–54	19	17	53		10		25
	55–64	22	10	29	4	34		30
	65 lat i więcej	33	9	39	7	9	4	31
Miejsce zamieszkania	Wieś	23	15	41	2	19		61
	Miasto do 19 999	28	12	30		30		17
	20 000 – 99 999	29	3	59	5	5		33
	100 000 – 499 999	42	27	26		5		39
	500 000 i więcej mieszk.	22	12	41	7	14	4	28
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	28	17	41	5	9		26
	Zasadnicze zawodowe	31	6	44		19		43
	Średnie	35	12	33	4	16		59
	Wyższe	19	24	45	2	8	2	48
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	36	21	43				11
	Średni personel, technicy	24		76				4
	Pracownicy adm.-biurowi	17	35	48				12
	Pracownicy usług	23	7	65		5		10
	Robotnicy wykwalifikowani	26	3	53		18		25
	Robotnicy niewykwalifik.	43	10	34		13		13
	Rolnicy	33	18	31		18		11
	Pracujący na własny rach.	16	32	28		24		13
	Bezrobotni	34	26	31		9		10
	Emeryci	34	7	36	5	14	3	38
	Renciści	16		39		45		8
	Uczniowie i studenci	32	19	25	10	14		16
	Gospodynie domowe i inni		33	38	29			4
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	25	13	56		6		24
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	30	19	43		7		16
	sekt. pryw. poza rolnict.	30	14	42		14		52
	prywatnym gosp. rolnym	41	8	41		10		12
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	29	24	42		5		21
	Od 650 zł do 999 zł	16	4	69		10		14
	Od 1000 zł do 1399 zł	26	14	48		11		37
	Od 1400 zł do 1999 zł	38	9	38		14		27
	2000 zł i więcej	30	7	38	7	15	4	29
Ocena własnych war. mater.	Złe	36	6	41	8	10		15
	Średnie	25	16	41	2	14	1	75
	Dobre	30	15	39	2	13		87
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu			56	11	21	12	9
	Raz w tygodniu	30	15	45	1	9		72
	1–2 razy w miesiącu	29	7	40	5	19		26
	Kilka razy w roku	29	23	35		13		43
	W ogóle nie uczestniczy	36	11	31	6	16		26
Poglądy polityczne	Lewica	25	12	43	4	16		27
	Centrum	21	16	42		21		42
	Prawica	30	16	42	3	7	1	77
	Trudno powiedzieć	29	12	34	6	20		27